

AS-1214

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : CC-607

(१) सांख्यकारिका १-४३ (२) व्याकरण

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : दरेक प्रश्नोना गुण सरभा छे.

१ गमे ते त्रश कारिकाओ समजावो :

१४

(१) मूलप्रकृतिरविकृतिर्महदाधाः प्रकृतिविकृतयः सप्त ।
षोडशकस्तु विकारो न प्रकृतिर्न विकृतिः पुरुषः ॥

(२) अतिदूरात् सामीव्यादिन्द्रियघातान्मनोऽनवस्थानात् ।
सौक्ष्म्याद् व्यवधानादभिभवात् समानाभिहाराश्च ॥

(३) प्रीत्यप्रीतिविषादात्मकाः प्रकाशप्रवृत्तिनियमार्थाः ।
अन्योऽन्याभिभवाश्रयजननमिथुनवृत्तयश्च गुणाः ॥

(४) उभयात्मकमत्र मनः संकल्पकमिन्द्रियं च साधर्म्यात् ।
गुणपरिणाम विशेषान्नानात्वं बाह्यभेदाश्च ॥

(५) पूर्वोत्पन्नमसक्तं नियतं महदादिसूक्ष्मपर्यन्तम् ।
संसरति निरूपभोगं भावैरधिवासितं लिङ्गम् ॥

(६) सान्तःकरणा बुद्धिः सर्व विषयमवगाहते यस्मात् ।
तस्मात् त्रिविधं करणं द्वारि द्वाराणि शेषाणि ॥

- ૨ 'સાંખ્ય' શબ્દાર્થ સમજાવી, સાંખ્યચાર્યો વિશે ચર્ચા કરો. ૧૪
- અથવા
- ૨ સાંખ્યકારિકા પ્રમાણે સૃષ્ટિપ્રક્રિયાની ચર્ચા કરો. ૧૪
- ૩ સાંખ્યકારિકા પ્રમાણે પુરુષ-પ્રકૃતિ સંબંધ સ્પષ્ટ કરો. ૧૪
- અથવા
- ૩ સાંખ્યના 'પ્રમાણ' વિચાર પર ચર્ચા કરો. ૧૪
- ૪ ગમે તે બે પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૪
- (૧) 'સાંખ્ય'નો દુઃખત્રયઃ ।
- (૨) સત્કાર્યવાદ ।
- (૩) લિંગશરોર ।
- (૪) પુરુષના અસ્તિત્વને સિદ્ધ કરતી દલીલો.
- ૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યોમાં લખો : ૧૪
- (૧) સાંખ્યદર્શનના પ્રસિદ્ધ ગ્રંથોના નામ આપો.
- (૨) ભારતીય દર્શનોના કેટલા વિભાગ છે ? કયા-કયા ?
- (૩) સાંખ્યકારિકાના પચ્ચીસ તત્ત્વો જણાવો.
- (૪) અંતઃકરણ કેટલા છે ? તેના સામાન્ય ધર્મો ગણાવો.
- (૫) ત્રણ ગુણ અને તેમનાં કાર્ય જણાવો.

- (દ) અવ્યક્ત કોને કહેવાય છે ?
- (૭) સંધિનો અર્થ જણાવી તેના પ્રકારો લખો.
- (૮) દ્વિગુ સમાસના બે ઉદાહરણ આપો.
- (૯) બહુબ્રીહિ સમાસના બે ઉદાહરણ આપો.
- (૧૦) નીચેના શબ્દોની સંધિ છોડો :
સંસ્કૃતમ્, હિતોપદેશ, પિતૃણમ્, તથૈવ ।
- (૧૧) સમાસ ઓળખાવો :
ચન્દ્રમૌલિ, પન્નવટી, પ્રતિદિનમ્, લમ્બકર્ણ
- (૧૨) પુરુષ પ્રકૃતિ વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.
-